

MUDROST IZ KNJIGA MUDROSTI

PSALMI

MUDROST U PRIČAMA I JOVU

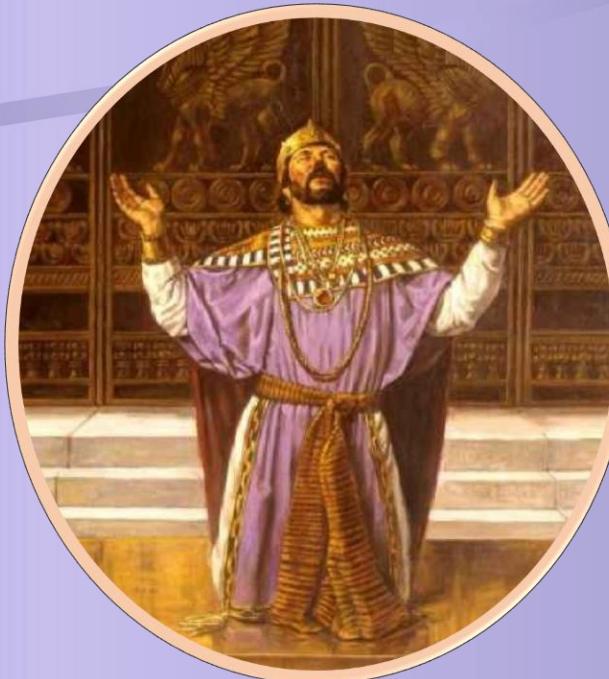
Mudrost je znanje koje nam omogućuje donošenje ispravnih odluka.

U Bibliji, mudrost počinje s punim poštovanjem i strahom od Gospodnjim, a On je taj koji čini da hodamo s razumevanjem (Priče 9,10).

Priče, poglavlja 1-9 opisuju vrednost mudrosti. Počevši od 10. poglavlja imamo više od 600 poslovica s praktičnim savetima za učenje i korištenje mudrosti.

Šta ćemo postići mudrošću, prema Pričama 8,12-14?

- ▶ Mrzećemo zlo
- ▶ Mrzećemo ponos
- ▶ Mrzećemo oholost
- ▶ Mrzećemo zao put
- ▶ Mrzećemo opaka usta
- ▶ Dobićemo razum
- ▶ Dobićemo dobre savete
- ▶ Dobićemo zdravo prosuđivanje
- ▶ Dobićemo važne informacije
- ▶ Dobićemo moć

„Otkuda, dakle, dolazi mudrost? I gde je mesto razumu?
Sakrivena je od očiju svakog živog, i od ptica nebeskih zaklonjena... A čoveku reče: Gle, strah je Božiji mudrost, i uklanjati se oda zla jeste razum.”

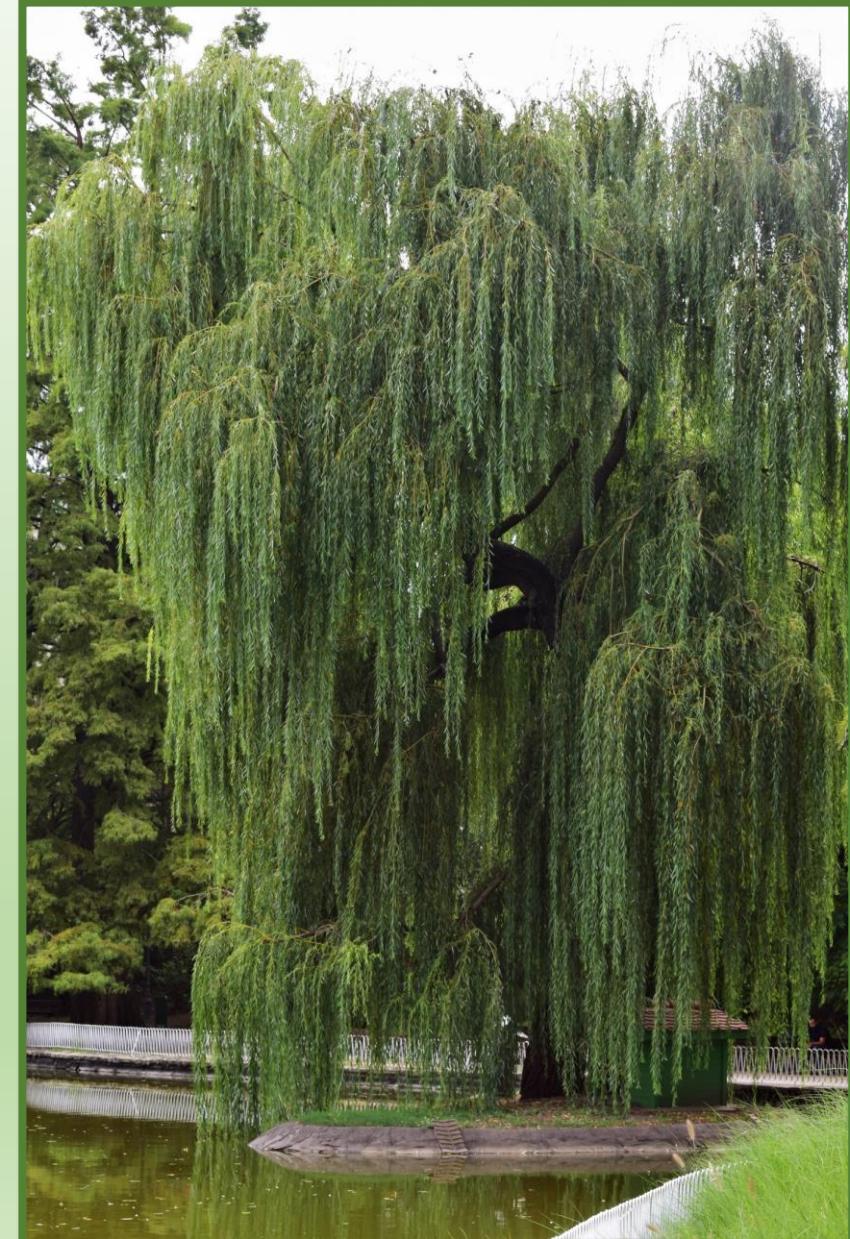
(Job 28,20-21.28)

MUDROST U PSALMIMA

Psalm 1

Ovaj psalm prikazuje dva načina života: život pravednosti (Psalm 1,2.3) i život bezakonja (Psalm 1,4.5). Pesma započinje opisom kako pravedni idu u suprotnom pravcu od nepravednih (Psalm 1,1). Kao rezultat njihovih odluka, bezbožnici doživljavaju potpuno drugačiju sudbinu od pravednika (Psalm 1,6).

„Blago čoveku koji ne ide na veče bezbožničko, i na putu grešničkom ne stoji, i u društvu nevaljalih ljudi ne sedi, nego mu je omileo zakon Gospodnji i o zakonu Njegovom misli dan i noć! On je kao drvo usađeno kraj potoka, koje rod svoj donosi u svoje vreme, i kome list ne vene: šta god radi, u svemu napreduje. Nisu takvi bezbožnici, nego su kao prah koji rasipa vetar. Zato se neće bezbožnici održati na sudu, ni grešnici na zboru pravedničkom. Jer Gospod zna put pravednički; a put bezbožnički propašće.“

Psalm 19

Ovaj psalm je podeljen na dva jasna dela. Prvi deo sadrži otkrivenje o Bogu u stvaranju (Psalam 19,1-6), a drugi deo sadrži Njegovo otkrivenje u zakonu (Psalam 19,7-14). Ove dve teme su veoma važne za razumevanje i sticanje biblijske mudrosti. Obe teme su nadahnuće za vernika koji stremi da bude „savršen“ i „čist od velikoga prestupa“ (Psalam 19,13).

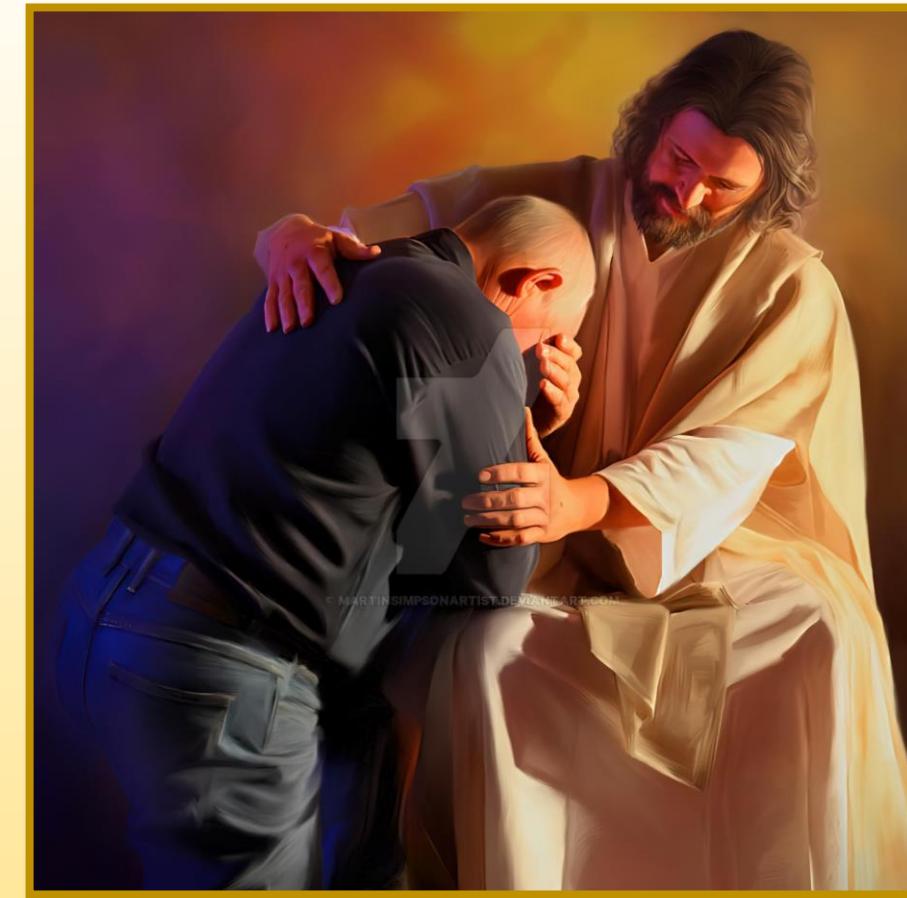
„Nebesa kazuju slavu Božju, i dela ruku Njegovih glasi svod nebeski. Dan danu dokazuje, i noć noći javlja. Nema jezika, niti ima govora, gde se ne bi čuo glas njihov. Po svoj zemlji ide kazivanje njihovo i reči njihove na kraj vasione. Suncu je postavio stan na njima; i ono izlazi kao ženik iz ložnice svoje, kao junak veselo teče putem. Izlazak mu je nakraj neba, i hod mu do kraja njegovog; i нико nije sakriven od toplice njegove. Zakon je Gospodnji savršen, krepi dušu; svedočanstvo je Gospodnje verno, daje mudrost neveštome. Naredbe su Gospodnje pravedne, vesele srce. Zapovest je Gospodnja svetla, prosvetljuje oči. Strah je Gospodnji čist, ostaje doveka. Sudovi su Njegovi istiniti, pravedni svikaliki. Bolji su od zlata i dragog kamenja, slađi od meda koji teče iz saća. I slugu Tvog oni su prosvetlili; ko ih drži ima veliku platu. Ko će znati sve svoje pogreške? Očisti me i od tajnih; i od voljnih sačuvaj slugu svog, da ne ovladaju mnome. Tada ću biti savršen i čist od velikog prestupa. Da su Mu reči usta mojih ugodne, i pomisao srca mog pred Tobom, Gospode, kreposti moja i Izbavitelju moj!“

Psalm 32

Ova pesma prikazuje kontrast između pokajnika i bezbožnika (Psalam 32,10.11). Takođe usvaja mudrošni ton podučavanja i poučavanja (Psalam 32,8.9), što je uobičajeno za književnost mudrosti (Priče 4,1-15; Priče 6,20-23; Priče 7,1-5).

„Blago onome, kome je oproštena krivica, kome je greh pokriven. Blago čoveku, kome Gospod ne prima grehe i u čijem duhu nema lukavstva. Kad ćutah, posahnuše kosti moje od uzdisanja mog po vas dan. Jer dan i noć tištaše me ruka Tvoja; nesto soka u meni kao na letnjoj pripeci. Greh svoj kazah Tebi, i krivice svoje ne zatajih; rekoh: Ispovedam Gospodu prestupe svoje; i Ti skide s mene krivicu greha mog.

Zato neka Ti se moli svaki svetac, kad se možeš naći; i onda potop velike vode neće ga stignuti. Ti si zaklon moj, Ti me čuvaš od teskobe; okružuvaš me radostima u izbavljanju. Urazumiću te, i pokazaću ti put kojim da ideš; savetovaću te, oko je moje na tebi. Nemojte biti kao konj, kao mazga bez razuma, kojima uzdom i žvalama valja obuzdati gubicu, kad ne idu k Tebi. Mnogo muke ima bezbožnik, a koji se uzda u Gospoda, oko Njega je milost. Radujte se o Gospodu, i pevajte, pravednici; veselite se svi koji ste pravog srca.“

Psalm 34

Neki delovi Psalma 34 podsećaju na praktične savete koji su karakteristični za književnost mudrosti, kao što se vidi u nežnom očevom pozivu upućenom sinu da želi dug život, da stremi strahu Gospodnjem i da se kloni greha (Psalam 34,11-14). Nakon što daje ovakav savet, psalmista opisuje sudbinu vernih (Psalam 34,15.17.22). Bez sumnje, najbolja odluka koju možemo doneti u životu jeste da hodamo putem mudrosti.

„Blagosiljam Gospoda u svako doba, hvala je Njegova svagda u ustima mojim. Gospodom se hvali duša moja; neka čuju koji stradaju, pa neka se raduju. Veličajte Gospoda sa mnom, uzvišujmo ime Njegovo zajedno. Tražih Gospoda, i ču me, i svih nevolja mojih oprosti me. Koji u Njega gledaju prosvetljuju se, i lica se njihova neće postideti. Ovaj stradalac zavika, i Gospod ga ču, i oprosti ga svih nevolja njegovih. Anđeli Gospodnji stanom stoje oko onih koji se Njega boje, i izbavljaju ih. Ispitajte i vidite kako je dobar Gospod; blago čoveku koji se uzda u Nj. Bojte se Gospoda, sveti Njegovi; jer koji se Njega boje, njima nema oskudice. Lavovi su ubogi i gladni, a koji traže Gospoda, ne nedostaje im nijednog dobra. Hodite, deco, poslušajte me; naučiću vas strahu Gospodnjem. Koji čovek želi život, ljubi dane da bi video dobro? Ustavljam jezik svoj oda zla, i usta svoja od prevarne reči. Kloni se oda zla, i čini dobro, traži mir i idi za njim. Oči su Gospodnje obraćene na pravednike, i uši Njegove na jauk njihov. Ali je strašno lice Gospodnje za one koji čine зло, da bi istrebio na zemlji spomen njihov. Viču pravedni, i Gospod ih čuje, i izbavlja ih od svih nevolja njihovih. Gospod je blizu onih koji su skrušenog srca, i pomaže onima koji su smernog duha. Mnogo nevolje ima pravednik, ali ga od svih izbavlja Gospod. Čuva Gospod sve kosti njegove, ni jedna se od njih neće slomiti. Bezbožnika ubije zlo, i koji nenavide pravednika prevariće se. Gospod iskupljuje dušu sluga svojih, i koji se god u Njega uzdaju, neće se prevariti.“

„Nemoj se žestiti gledajući nevaljale, nemoj zavideti onima koji čine bezakonje. Jer se kao trava brzo kose, i kao zeleno bilje venu. Uzdaj se u Gospoda i tvori dobro; živi na zemlji i hrani istinu. Teši se Gospodom, i učiniće ti šta ti srce želi. Predaj Gospodu put svoj, i uzdaj se u Njega, On će učiniti. I izvešće kao videlo pravdu tvoju, i pravicu tvoju kao podne. Osloni se na Gospoda, i čekaj Ga. Nemoj se žestiti gledajući koga gde napreduje na putu svom, čoveka, koji radi šta namisli. Utišaj gnev, i ostavi jarost; nemoj se dražiti da zlo činiš.

Psalm 37

Jer će se istrebiti koji čine zlo, a koji čekaju Gospoda naslediće zemlju. Još malo, pa neće biti bezbožnika; pogledaćeš na mesto njegovo, a njega nema. A smerni će naslediti zemlju, i naslađivaće se množinom mira.

Ovaj psalam daje odgovor na važno pitanje: zašto zli napreduju? Mi danas postavljamo isto pitanje. Dat odgovor nije filozofski, već predstavlja savet za pravedan život utemeljen na veri. Pažljivo razmišljajte o neprolaznoj mudrosti u ovoj pesmi!

Zlo misli bezbožnik pravedniku, i škrguće na nj zubima svojim. Ali mu se Gospod smeje, jer vidi da se primiče dan njegov. Mač potežu bezbožnici, zapinju luk svoj, da obore ubogoga i ništega i pokolju one koji idu pravim putem. Mač će njihov udariti u njihovo srce, i lukovi njihovi polomiće se. Bolje je malo u pravednika nego bogatstvo mnogih bezbožnika. Jer će se mišice bezbožnicima potri, a pravednike utvrđuje Gospod. Zna Gospod dane bezazlenima, i deo njihov traje doveka. Neće se postideti u zlo doba, u dane gladne biće siti. A bezbožnici ginu, i neprijatelji Gospodnji kao lepota šumska prolaze, kao dim prolaze. Bezbožnik uzaima i ne vraća, a pravednik poklanja i daje. Jer koje On blagoslovi, oni naslede zemlju, a koje On prokune, oni se istrebe. Gospod utvrđuje korake svakog čoveka i mio Mu je put njegov. Kad posrne da padne, neće pasti, jer ga Gospod drži za ruku. Bejah mlad i ostareh, i ne videh pravednika ostavljenog, ni dece njegove da prose hleba. Svaki dan poklanja i daje u zajam, i na nasleđu je njegovom blagoslov. Uklanjaj se oda zla, i čini dobro, i živi doveka. Jer Gospod ljubi pravedni sud, i ne ostavlja svece svoje; uvek se oni čuvaju; a pleme će se bezbožničko istrebiti. Pravednici će naslediti zemlju, i živeće na njoj doveka. Usta pravednikova govore mudrost, i jezik njegov kazuje istinu. Zakon je Boga njegovog njemu u srcu, stopala se njegova ne spotiču. Bezbožnik vreba pravednika, i traži da ga ubije; ali ga Gospod neće pustiti u ruke njegove, niti će dati da ga okrive kad se stanu suditi. Čekaj Gospoda i drži se puta Njegovog, i On će te postaviti da vladaš zemljom; videćeš kako će se istrebiti bezbožnici. Videh bezbožnika strašnog koji se raširivaše kao granato drvo; ali prođe, i evo nema ga; tražim ga i ne nahodim. Hrani čistotu i pazi pravdu, jer će u čoveka mirnog ostati nasleđe. A bezakonika će nestati sasvim; nasleđe će se bezbožničko zatrati. Od Gospoda je spasenje pravednicima; On je krepost njihova u nevolji. Gospod će im pomoći, i izbaviće ih; izbaviće ih od bezbožnika, i sačuvaće ih, jer se u Njega uzdaju.“

Psalm 49

U uvodnim stihovima ova pesma glasi: „Usta će moja kazati premudrost, i srce moje reći će razum. Prignuću uho svoje k priči, uz harfu ču otvoriti zagonetku svoju.“ (Psalam 49,3.4) Odatle pisac nastavlja da opisuje sudbinu zlih koji napreduju (Psalam 49,5-20).

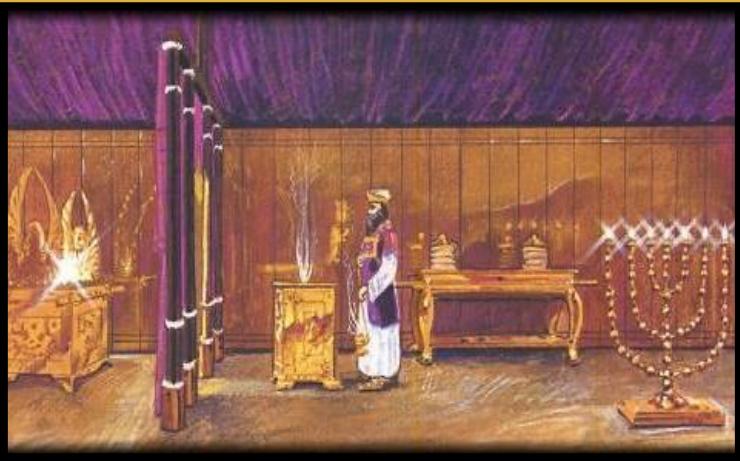

„Slušajte ovo svi narodi, pazite svi koji živite po vasiljeni, prostaci i gospodo, bogati i siromasi. Usta će moja kazati premudrost, i srce moje reći će razum. Prignuću uho svoje k priči, uz gusle ču otvoriti zagonetku svoju. Čega da se bojim u zle dane, kad me zloba mojih neprijatelja opkoli? Koji se uzdate u silu svoju, i hvalite se velikim bogatstvom svojim! Čovek neće nikako brata osloboditi, neće dati Bogu otkup za nj. Velik je otkup za dušu, i neće biti nikad da ko doveka živi, i ne vidi groba. Svi vide gde umiru kao i neznačica i bezumnik što ginu, i ostavljaju drugima imanje svoje. Oni misle da će kuće njihove trajati doveka, i stanovi njihovi od kolena na koleno; imenima svojim zovu zemlje; Ali čovek u časti neće dugo ostati, izjednačiće se sa stokom, koju kolju. Ovaj im se put čini probitačan, i koji za njima idu, hvale misli njihove; Ali će ih kao ovce zatvoriti u pakao, smrt će im biti pastir; i ujutru hodiće po njima pravednici, i oblik njihov zbrisacē pakao rastavivši ih s naseljem. Ali će Bog dušu moju izbaviti iz ruku paklenih; jer me On prima. Ne boj se kad se ko bogati; kad raste slava doma njegovog. Jer kad umre, neće ništa poneti, niti će poći za njim slava njegova. Jer dušu njegovu blagosiljaju za života njegovog, i slave tebe, što ugađaš sebi. Ali će on otići u stan otaca svojih, gde sveta nikad ne vide. Čovek u časti, ako nije razuman, izjednačiće se sa stokom, koju kolju.“

Psalm 73

Jevrejski narod pokušao je da shvati poreklo zla u ovom svetu i nepravdu u društvu. Borili su se sa tim da li je božanska kazna podbacila ili ne. Ovo pitanje nije predstavljalo manji problem za njih nego za nas danas.

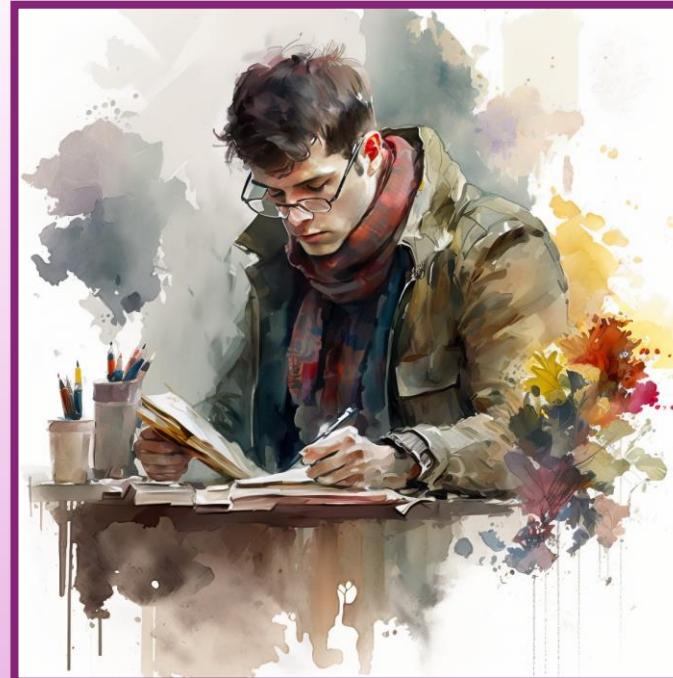

„Ta dobar je Bog Izraelu, onima koji su čista srca. A noge moje umalo ne zađoše, umalo ne popuznuše stopala moja, jer se rasrdih na bezumnike videći kako bezbožnici dobro žive. Jer ne znaju za nevolju do same smrti, i telo je njihovo pretilo. Na poslovima čovečijim nema ih, i ne muče se s drugim ljudima. Toga radi optočeni su oholoću kao ogrlicom, i obučeni u obest kao u stajaće ruho. Od debljine izbuljeno im je oko, srce puno klape. Podsmevaju se, pakosno govore o nasilju, oholo govore. Usta svoja dižu u nebo, i zemlju prolazi jezik njihov. I zato se onamo navraćaju neki iz naroda njegovog, i piju vodu iz punog izvora. I govore: Kako će razabrati Bog? Zar Višnji zna? Pa eto, ovi bezbožnici srećni na svetu umnožavaju bogatstvo. Zar, dakle, uzalud čistim srce svoje, i umivam bezazlenošću ruke svoje, dopadam rana svaki dan, i muke svako jutro? Kad bih kazao: Govoriću kao i oni, izneverio bih rod sinova Tvojih. I tako stadoh razmišljati da bih ovo razumeo; ali to beše teško u očima mojim. Dok najposle ne uđoh u svetinju Božiju, i doznah kraj njihov. Ta na klizavom mestu postavio si ih, i bacaš ih u propast! Kako začas propadaju, ginu, nestaje ih od nenadne strahote! Kao san, kad se čovek probudi, tako probudivši ih, Gospode, u ništa obraćaš utvaru njihovu. Kad kipljaše srce moje i rastrzah se u sebi, tada bejah nezNALICA i ne razumevah; kao živinče bijah pred Tobom. Ali sam svagda kod Tebe, Ti me držiš za desnu ruku. Po svojoj volji vodiš me, i posle ćeš me odvesti u slavu. Koga imam na nebu? I s Tobom ništa neću na zemlji. Čezne za Tobom telo moje i srce moje; Bog je grad srca mog i deo moj doveka. Jer evo koji odstupiše od Tebe, ginu; Ti istrebljavaš svakog koji čini preljubu ostavljajući Tebe. A meni je dobro biti blizu Boga. Na Gospoda polažem nadanje svoje, i kazivaću sva čudesa Tvoja.“

Psalam 112

Ova pesma opisuje blagoslove straha Gospodnjeg (Psalam 112,1). Postoji šesnaest blagoslova za pravednike (Psalam 112,2-9). Pažljivo proučavanje ovih blagoslova pokazaće da imati strah Gospodnji znači stremiti najvišim duhovnim postignućima u svom svakodnevnom životu. Psalmista završava kratkim opisom strašne sudbine bezbožnika u odnosu na pravednike.

„Blago čoveku koji se boji Gospoda, kome su veoma omilele zapovesti Njegove. Silno će biti na zemlji seme njegovo, rod pravednički biće blagosloven. Obilje je i bogatstvo u domu njegovom, i pravda njegova traje doveka. U tami sjaje videlo pravednicima od dobrog, milostivog i pravednog. Blago onome koji je milostiv i daje u zajam! On će dati tvrđu rečima svojim na sudu. Jer neće posrnuti doveka, pravednik će se spominjati uvek. Ne boji se zlog glasa; srce je njegovo stalno, uzda se u Gospoda. Utvrđeno je srce njegovo, neće se pobojati, i videće kako padaju neprijatelji njegovi. Prosipa, daje ubogima; pravda njegova traje doveka, rog se njegov uzvišuje u slavi. Bezbožnik vidi, i jedi se, škrguće zubima svojim, i sahne. Želja će bezbožnicima propasti.“

Psalm 119

Najduži psalm u Psaltiru govori o tori (zakonu), koja ne obuhvata samo Mojsijev zakon. Tora se odnosi na celo Pismo. Ona menja život onih koji shvataju učenja Božije Reči.

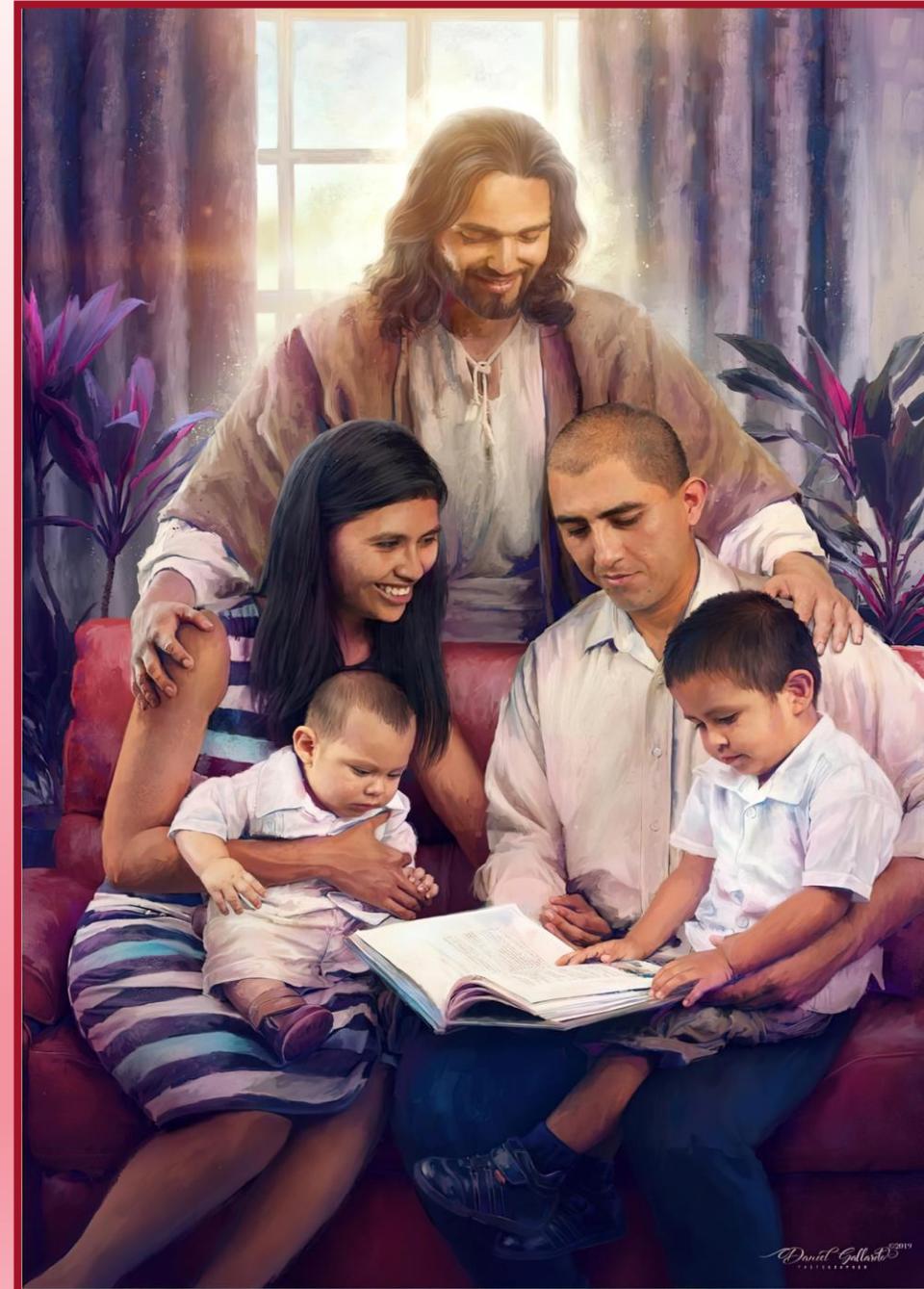
„**Aleph.** Blago onima kojima je put čist, koji hode u zakonu Gospodnjem. Blago onima koji čuvaju otkrivenja Njegova, svim srcem traže Ga; koji ne čine bezakonja, hode putevima Njegovim! Ti si dao zapovesti svoje, da se čuvaju dobro. Kad bi putevi moji bili upravljeni da čuvam naredbe Tvoje! Onda se ne bih postideo, pazeći na zapovesti Tvoje; Hvalio bih Te s pravim srcem, učeći se pravednim zakonima Tvojim. Čuvaću naredbe Tvoje, nemoj me ostaviti sasvim.

Beth. Kako će mladić očistiti put svoj? Vladajući se po Tvojim rečima. Svim srcem svojim tražim Tebe, ne daj mi da zađem od zapovesti Tvojih. U srce svoje zatvorio sam reč Tvoju, da Ti ne grešim. Blagosloven si, Gospode! Nauči me naredbama svojim. Ustima svojim javljam sve sudove usta Tvojih. Na putu otkrivenja Tvojih radujem se kao za veliko bogatstvo. O zapovestima Tvojim razmišljam, i pazim na puteve Tvoje. Naredbama Tvojim tešim se, ne zaboravljam reči Tvoj.“

Psalm 127

Samo pet stihova dug, ovaj psalam je usredsređen na Gospodnje blagoslove koji se izlivaju na dom i decu onih koji se uzdaju u Gospoda. Možda iz tog razloga se ova pesma smatra sapijencijalnim izrazom. Mudrost mora biti temelj na koji je položeno najdragocenije blago koje imamo: naša porodica.

„Ako Gospod neće graditi dom, uzalud se muče koji ga grade; ako neće Gospod čuvati grad, uzalud ne spava stražar. Uzalud ranite, kasno ležete, jedete hleb umorni; milom svom On daje san. Evo nasledstva od Gospoda: deca, porod je dar od Njega. Šta su strele u ruci jakome, to su sinovi mladi. Blago čoveku koji je njima napunio tul svoj! Neće se osramotiti kad se stanu razgovarati s neprijate-ljima na vratima.“

Psalm 128

Šest stihova ovog kratkog psalma svrstano je među spise književnosti mudrosti jer se odnose na Božje blagostanje u domovima svih „koji se boje Gospoda“ (Psalam 128,1.4).

„**Blago svakome, koji se boji Gospoda, koji hodi putevima Njegovim!** Jer će jesti od trudova ruku svojih. **Blago tebi, i dobro ti je.** Žena je tvoja kao rodna loza usred doma tvog; sinovi tvoji kao grane maslinove oko stola tvog. Gle, tako će biti blagosloven čovek koji se boji Gospoda. **Blagosloviće te Gospod sa Siona,** i gledaćeš dobro jerusalimsko u sve dane života svog; Videćeš sinove u sinova svojih. **Mir Izraelu!**“

Psalm 133

Neki mogu dovesti u pitanje što je ovaj psalm uvršten u mudosne knjige Biblije.

Međutim, izraz „kako je lepo i krasno kad sva braća žive zajedno“ (Psalam 133,1) unosi u stih onu karakterističnu notu biblijske mudrosti koju smo do sada prepoznali kao istaknuto odliku književnosti mudrosti. Da budemo prožeti duhom bratstva želja je Svemogućega za nas kao Njegovih sledbenika. Takvo jedinstvo je praktičan dokaz hrišćanskog života.

„Gospode! Ne nadima se srce moje, niti se uznose oči moje; niti idem na veliko, ni na ono što je više od mene. Smeran sam i krotak dušom svojom, kao dete kraj matere; kao dete duša je moja u meni. Nek se uzda Izrael u Gospoda odsad i doveka.“

